

SPIRITUL MILITAR MODERN REFLECTAT ÎN PSIHOLOGIA LUPTĂTORULUI

Pitariu, Horia D. și Sîntion, Filaret (coord.) (2003)

Psihologia luptătorului

București, Editura Militară

Debutul colecției “Spirit Militar Modern”, înființată sub egida revistei cu același nume în cadrul Editurii Militare, reprezintă pentru aria socio-umană a domeniului militar românesc un moment de mare importanță din cel puțin două puncte de vedere: constituie un imbold pentru psihologii și sociologii din armată în a elabora lucrări de valoare și în același timp lucrări scrise într-un stil care să faciliteze accesul publicului larg la un domeniu relativ necunoscut lui și constituie unul dintre primii pași spre reunirea specialiștilor într-o asociație la nivel național.

Așa după cum remarcă și coordonatorii colecției, reapariția în 1993 a seriei noi a revistei “Spirit Militar Modern” a constituit la început o aventură nu doar pentru redactori, ci și pentru instituția militară care tocmai începuse procesul de modernizare și de adaptare la noile cerințe dictate de contextul social, economic, politic și geostrategic al perioadei actuale. Reluarea seriei este un act de restabilire a contactului cu buna tradiție a presei militare cu tematică socio-umană, revista având în trecut un statut recunoscut. Publicația s-a străduit să formeze în cadrul armatei o reprezentare favorabilă psihologiei și sociologiei, astfel încât liderii militari să apeleze la specialiștii din aceste domenii, să își perfecționeze actul de comandă pe baze științifice și să adopte *metode eficiente de pregătire a luptătorilor*.

Lansarea colecției de lucrări pe teme militare s-a materializat abia de curând deși ideea a apărut odată cu prima conferință națională de psihologie militară (Constanța, 1999), iar “Psihologia luptătorului” reunește comunicările prezentate la acest simpozion organizat la inițiativa celor doi coordonatori ai cărții: prof. univ. dr. Horia Pitariu și comandor Filaret Sîntion. Faptul că în 1999 s-a desfășurat prima conferință națională de psihologie militară este o reușită, dar și un semn al slabei colaborări a psihologilor interesați de domeniu, întrucât s-a realizat destul de târziu după evenimentele din 1989 (conferința națională de psihologie s-a

desfășurat în 1994) și deocamdată a rămas unica de acest fel, deși la alte sesiuni științifice au existat și secțiuni cu acest specific (de exemplu cele de la Academia Națională de Informații).

În numărul destul de mare de comunicări incluse în lucrare (34) se regăsesc principalele teme de interes ale psihologiei militare. Remarcăm preocuparea celor doi coordonatori de a aduce în atenția cititorilor starea și orientarea psihologiei militare la început de mileniu, atât prin evidențierea rezultatelor valoroase obținute în anii trecuți, cât și prin trasarea direcțiilor de evoluție care s-au conturat deja la nivel mondial și național. Urmează o serie de comunicări dedicate principalei arii care a contribuit la nașterea psihologiei militare – selecția și testarea personalului – abordarea fiind atât din punctul de vedere al teoriei, cât și din cel modalităților practice de realizare a acestora, prin regândirea sistemelor de selecție, utilizarea în examinare a chestionarelor, elaborarea profesiogramelor, analiza metodologiei utilizate în testarea diferitelor tipuri de personal etc. Sunt prezentate rezultate ale experienței unor armate străine (în special americană), dar și dintre cele ale românilor.

De asemenea, constatăm interesul specialiștilor români față de stresul ocupațional, de adaptarea personalului la cerințele profesiei, de aspectele conducerii (personalitatea liderului, liderul carismatic, comunicarea), evaluarea factorilor motivaționali sau implicațiile psihosociale ale efectuării stagiului militar. Atenția psihologilor și sociologilor se focalizează asupra cadrelor militare (vizând testarea și pregătirea profesională pentru creșterea eficienței în activitate), dar și asupra celor care satisfac stagiul militar și care ar putea să creeze probleme. Nu sunt ignorate nici alte probleme fundamentale precum consilierea psihologică a militarilor, suicidul, consumul de alcool și fumatul în armată, atitudinea față de risc și factorii care influențează riscul în luptă, reacțiile comportamentale pe câmpul de luptă,

efectele psihologice ale efectuării serviciului de gardă, moralul trupelor sau construirea și evoluția identității psihosociale a cadrelor militare și efectele psihosociologice ale procesului de restructurare a armatei.

Lucrarea reliefează și preocuparea pentru domenii care în ultimii ani au căpătat o importanță deosebită, cum ar fi terorismul (se propune un profil psihomoral al luptătorului antiterorist), trecerea de la “războiul psihologic” la “operațiunile psihologice”, situația femeilor în cadrul armatei sau reforma instituției militare prin trecerea treptată la o armată profesionalizată, de voluntari, cu contracte limitate și cariere de durate diferite și îndeplinirea dezideratelor pentru integrarea forțelor armate române în cadrul celor nord-atlantice.

Deși lucrarea cuprinde studii care acoperă toate zonele de interes ale psihologiei militare – selecția și pregătirea personalului, organizarea și conducerea, stresul, operațiunile psihologice, elementele psihosociale ale vieții în armată – subiectele abordate și gruparea doar relativă a comunicărilor pe teme îi micșorează din caracterul unitar. Bogăția și varietatea aspectelor investigate demonstrează însă o bună informare și conectare a psihologilor, psihosociologilor și sociologilor militari români în primul rând la problematica modernă a armatei, dar și la elementele de noutate ale științelor socio-umane în general și a celor aplicate în domeniu în particular. Cu toate acestea, slaba activitate publicistică dovedește un interes mai scăzut al acestor specialiști pentru mediatizarea rezultatelor cercetărilor lor și faptul că în România, deși au o tradiție de câteva decenii, psihologia și sociologia militară se află încă la început pe drumul afirmării ca ramuri bine conturate ale științei. Credem că înființarea colecției “Spirit Militar Modern” este și o consecință a faptului că s-a resimțit acut necesitatea acoperirii unui spațiu publicistic foarte util celor interesați și care nu au avut în ultimele două decenii (cel puțin) la fel de multe posibilități de informare precum profesioniștii din alte ramuri ale psihologiei și sociologiei.

Urăm succes coordonatorilor colecției – col. Dumitru Roman și cpt. Florin Șperlea – și celor din redacție în îndeplinirea obiectivelor permanente ale misiunii de informare a militarilor despre cercetarea socio-umană în domeniul militar, noile tendințe în cadrul acesteia, impunerea unui stil științific în abordarea tuturor problemelor referitoare la componenta umană a armatelor și susținerea

eforturilor de pregătire și perfecționare a cadrelor.

Lucian Radu Geng